



Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. IX. De impedimento affinitatis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

ent ex ipso contractu matrimonio per verba de presenti, A ante carnalem copulam. Quare hoc impedimentum non fuit in primo gradu, sicut impedimentum publicæ honestatis, post Concilium Tridentinum, sed se extendit usque ad quartum, uti iure antiquo se extendebat impedimentum publicæ honestatis. Sic enim declaravit Pius V. anno 1568. 1. Julii, bulla quæ incipit *Ad Romanum*, his verbis: Nos itaque ut omni difficultas, dubitatione tollatur, attendentes, quod sponsalium appellatio, quâ Tridentinum Concilium utitur, non nisi in propriis matrimonium verbu de presenti conceptis contrahitur continetur, quodque agitur de correctione iuris veteris, quo casu secundum proprietatem verborum duntaxat procedendum est, præsertim cum longe maiorem rationem B procedendum in matrimonio per verba de presenti contrahitur, quam in sponsalibus de futuro rigere à nemine dubitetur. Idcirco motu proprio, autoritate Apostolicâ, tenore præsentium declaramus, & definimus, decretum Concilii huiusmodi omnino intelligendum esse, & procedere in sponsalibus de futuro duntaxat, non autem in matrimonio sicut præfertur, contrahitur, sed in eo durare adhuc impedimentum in omnibus illis casibus & gradibus, quibus de iure veteri antequam prædictum decretum Concilii introductum esset. Hæc Pius V. qui etiam mandat, ne in alio sensu, quam ab ipso declarato, Tridentini Decretum explicetur.

ARTICULUS IX.

De impedimento affinitatis.

77 **A**ffinitas est conjunctio vel propinquitas orta ex copula carnali, cum commixtione seminum, inter feminam & consanguineos viri, cui copulata est; similiterque inter marem & consanguineas feminæ, cui copulatus fuit, sive talis copula fuerit licita, sive illicita.

Explicatur breviter hæc definitio seu descriptio. Affinitas dicitur primò *conjunctio seu propinquitas*, quia personæ quæ sunt sanguine remotæ, per affinitatem sibi invicem coniunguntur & approximantur. Ut enim ait lex Non facies ff. de gradibus affinitatis, per nuptias duæ diversæ cognationes inter se copulantur, & altera ad alterius cognationis finem accedit. Dicitur secundò *orta ex copula carnali*, quia licet societas conjugalitatis quæ fit per matrimonium ratum & non consummatum, sufficiat ad affinitatem quandam inchoatam & imperfectam, ut articulo precedenti ex D. Thoma ostensum est, ad affinitatem tamen perfectam & consummatam, de qua in præsentem loquimur, carnalis copula & matrimonii consummatio requiritur. Dicitur tertio, *cum commixtione seminum*, quia ut ait idem S. Doctor hic quæst. 5. art. 4. ad 2. 1. r. & multo efficuntur in carnali copula una caro, per commixtionem seminum. Unde quantumcumque quis claustrum pudoris invadat, vel si arguat, nisi commixtio seminum sequatur, non contrahitur ex hoc affinitas. Dicitur quarto, *sive talis copula fuerit licita, sive illicita*, quia ut docet sanctus Thomas ibidem art. 3. Fornicarius concubitus, in quantum aliquid de carnali conjunctione & commixtione, quæ fit in matrimonio participat, affinitatem causat, sicut licitus matrimonii concubitus. Sed cum duplici differunt: Unum est, quod copula conjugalitatis ad hoc valet & sufficit ex sola natura rei, quippe quæ per se est fundamentum naturalis ejusdem amicitiae inter conjugem,

Iohannes V.

& consanguineos conjugis suæ; copula vero illicita affinitatem causat jure tantum Ecclesiastico, suppone quæ potius est fundamentum inimicitiae inter fornicarium & consanguineos ejus cum qua fornicatur. Alterum est, quod affinitas orta ex copula illicita, dirimit tantum matrimonium usque ad secundum gradum inclusive, ex Tridentino sess. 24. cap. 4. de reformatione matrimonii, restringente jus antiquum, quo extendebatur usque ad quartum, ut constat ex cap. Non debet, de consanguinitate & affinitate. Quæ verò oritur ex copula licita, id est conjugalitatis, dirimit usque ad quartum gradum inclusive; imò olim extendebatur hoc impedimentum usque ad septimum gradum, ut patet ex cap. 7. Causa 35. quæst. 3. ubi Julius Papa sic loquitur: Nullum in utroque sexu permittimus ex propinquitate sanguinis vel uxoris, usque ad septimum generis gradum, uxorem ducere, vel incesti macula copulari. Sed hoc jus fuit restrictum ab Innocentio III. cap. citato, Non debet, ubi restringitur affinitas orta ex copula conjugalitatis, ad quartum gradum inclusive.

78 Numerantur autem gradus affinitatis eodem modo quo in consanguinitate, hanc regulam servando: In quo gradu quis est consanguineus mariti, in eodem gradu sit affinis uxori, & e converso. Inter ipsos autem consanguineos mariti, & consanguineos uxoris, nulla mutuo oritur affinitas, ut constat ex cap. Quod super his, de consanguinitate ubi Innocentius III. sic ait: Licet omnes consanguinei viri sint affines uxoris, & omnes consanguinei uxoris, viri affines inter consanguineos tamen uxoris & viri, ex eorumdem scilicet viri & uxoris conjugio, nullam prorsus affinitatem est contractura, propter quam inter eos debeat matrimonium impediri. Unde frater, nepos, pronepos uxoris, possunt matrimonium contrahere cum forore, nepte, & pronepte viri; & e contra, frater, nepos, pronepos viri, cum forore, nepte, & pronepte uxoris. Idem est de consanguineis viri & uxoris sub recta linea positis; privigna enim nubere potest filio vitrici, & e contra privignus filia novercæ.

79 Quod si quæras, an affinitas in aliquo gradu recte aut transverse linea, matrimonium jure naturæ irritet? Respondeo certum esse, affinitatem in nullo gradu lineæ transverse, dirimere matrimonium jure naturæ. Constat hoc ex Scriptura, Genesim enim 29. Jacob duxit duas sorores Rachelem & Liam. Genesim 38. ex voluntate Judæ Thamar nuplit successivè duobus fratribus. Et in lege Mosaisca poterat frater fratris relictam sine prole uxorem ducere, quod non fuisset licitum, si juri naturæ hoc adversaretur. Demum Leviticus 18. non solum non prohibetur conjugium cum forore uxoris defunctæ, sed etiam per illa verba, Nec revelabitur turpitudinem eius adhuc illa vivente, significatur mortuæ uxore esse licitum.

80 Confirmatur: Pontifex non potest dispensare in his quæ juri naturali adversantur. At sæpe dispensavit in primo gradu affinitatis lineæ transverse; nam Martinus V. dispensavit cum viro nobili, qui cum affine collateralit in primo gradu contraxerat, ut ex Archidiacono refert Sylvester, verbo Papa. Alexander VI. dispensavit cum Henrico VIII. Rege Angliæ, ut duceret Catharinam uxorem fratris sui Arturi demortui. Quam dispensationem Clemens VII. consultis Theologis & Canonistis ex totius fere Europæ Academicis, licitam ac validam declaravit, teste Alphonsus.

H h h

phon-

phonso de Castro de potest. legis pœnal. lib. 1. cap. 12. Demum non ita pridem Innocentius X. dispensavit cum Calimiro Poloniæ Rege, et Mariam Gonzagam, Mantuæ Principem, uxorem fratris sui demortui, matrimonio libi copularet. Et rursus idem Pontifex cum Senatore Burdigalensi anno 1651. dispensavit, ut duas alterius Senatoris Burdigalensis sorores successivè uxores haberet, fuitq; ad me transmissum breve dispensationis, per R. P. Joannem Aycard, Ordinis nostri, tunc Romæ apud S. Mariam Majorem Penitentiarium, nunc vero Inquisitorem Avenionensem, licet talis dispensatio non fuerit executioni mandata: Ergo matrimonium in primo gradu affinitatis transversæ lineæ, non est jure naturæ irritum.

81. Quantum verò ad primum gradum affinitatis lineæ rectæ, multi non improbabiler existimant irritari jure naturæ matrimonia inter affines in tali gradu, id est inter privignum & novercam, privignam & vitrium, locerum & nulum, focrum & generum: Tum quia (inquiunt) talia matrimonia à nulla gente fuerunt unquā admittenda, sed semper ut naturæ adversa reprobata. Unde Apostolus 1. ad Corinth. 5. concubitus privigni cum noverca, appellat fornicationem, *qualis nec inter gentes auditur*. Tum etiam, quia hæc tenet Ecclesia non dispensavit usquam in illo gradu affinitatis, licet pluries, ut vidimus, in primo gradu affinitatis lineæ transversæ dispensaverit.

82. Probabilior tamen videtur sententia quæ docet, ne primum quidem gradum affinitatis in lineæ recta dirimere matrimonium jure naturali, postq; super eo dispensari, sed non nisi ex gravissima causâ, propter indecetiā quæ aliquin apparet in tali matrimonio, præsertim inter novercam & privignum. Ita docent Cajet. 2. 2. quæstione 154. artic. 5. circa solutionem tertii, Abulenſis super caput 8. primi Regum, Petrus de Ledesma, Henriquez, Emanuel Sa, Rebellus, Pontius, Amicus, & plures alii, quos refert & sequitur Sanchez libro 7. disputatione 66. Idque plane supponunt canon 61. Concilii Agathensis, & canon 30. Epianensis, ubi prohibetur quidem matrimonium privigni cum noverca, sed tamen additur, ut si ante prohibitionem contractum fuerit, non dissolvatur. Idemque statuitur ibi, & iisdem verbis, de matrimonio cum relictâ fratris vel avunculi, quod ferè omnes fatentur non esse irritum jure naturæ.

83. Potestque id confirmari ex Concilio Aurelianensi 3. can. 10. ubi sic statuitur: *De incestu conjunctionibus itaque sunt serventur, ut hi qui aut modò ad Baptismum veniunt, aut quibus Patrum statuta sacerdotali prædicatione antea in notitiam non venerunt, ita pro novitate conversionis ac fidei suæ credimus consulendum, ut contracta hujusmodi conjugia non solvantur, sed in futurum, quod de incestu conjunctionibus in anterioribus canonibus interdictum est observetur: id est, ut ne quis sibi sub conjugij nomine sociare præsumat relictam patris sive uxorem, sobrinam, consobrinam, vel relictam avunculi vel patrui. Quibus verbis, cum statuitur ut non solvantur ante baptismum matrimonia in gradibus illis affinitatis contracta, illa fuisse valida aperte significat.*

84. Nec obstant quæ in favorem adversæ sententiæ adduximus, nam falsum est, matrimonia inter affines in primo gradu lineæ rectæ, nunquā fuisse apud Gentiles admittenda, Rex enim Seleu-

cus, teste Valerio Maximo, lib. 5. cap. 7. suam uxorem Stratonicam cessis proprio filio Antiocho, ex alia uxore genito, nec factum reputavit Valerius. Et quamvis talia matrimonia sint communiter apud Gentiles admittenda, non ducitur certum argumentum ea esse jure naturæ irrita: ideo enim rarissime sunt, quia in illis quædam apparet indecetiā, non veto ex eo quod sint legi naturali adversa.

Ad locum vero Apostoli, concubitus privigni cum noverca fornicationem appellatur, *qualis nec inter gentes auditur*, respondeo Paulum loqui de eo qui vivente patre uxorem ejus acceperat, & quidem etiam ipso invito, ut D. Augustinus & S. Thomas ibidem docent, & colligunt ex verbis illis ejusdem Apostoli, 2. Corinth. 7. *Scripti vobis non propter eum qui passus est deccetiam, nec propter eum qui passus est deccetiam*.

Quod autem nunquam legatur Pontifices in eo dispensasse, argumentum est merè negativum, nullam in præsentī materia vim habens: cum enim, ut dicebamus, in matrimoniis illis indecetiā quædam appareat, non mirum quod nullus ex Catholicis ea in re unquam tentaverit, nec à Sede Apostolica dispensationem postulaverit.

Ad perfectam hujus impedimenti intelligendam, observandum est, affinitatem dirimere duntaxat matrimonium postea contractum, si enim superveniat matrimonio jam contracto, ut fit interdum per copulam illicitam cum consanguineis conjugis in primo vel secundo gradu, per eam non dirimitur matrimonium, sed duntaxat usus illius impeditur; quatenus ille qui copulam incestuosam habuit, privatur jure petendi debitum conjugale (nisi præhabita dispensatione, quam Episcopus dare potest) tametsi non privetur facultate reddendi, ne pariter innocens puniatur ob delictum alterius. Præterea privatur etiam spe inveniendi aliud conjugium, si uxori superfluo situr declaravimus dispuit, præcedenti art. 2. explicando impedimentum ex crimine provenientia, quæ impedit matrimonium contrahendum.

ARTICULUS X.

De impedimento impotentia, clandestinitatis, & raptus.

Obriè ac breviter de impedimento impotentia agemus, quia plura quæ circa illud occurrunt, vix honestè detegere & explicari possunt, magisq; ad Medicos quam ad Theologos spectare videntur. Docent ergo communiter Theologi, quod si impotentia ad actum matrimonij perpetua sit, id est sine miraculo, vel probabili viæ periculo tolli non possit, & præcedat matrimonio, ipsum omnino dirimit, idque etiam jure naturæ, quandoquidè ex jure naturæ nemo potest se obligare ad impossibile: sed si ea superveniat. Quod si impotentia sit tantum temporalis, id est sine miraculo, aut probabili viæ periculo, tolli possit, matrimonium non dirimit. In dubio autem an impotentia præcesserit, non judicandum est præcessisse, si provenit ab intrinseco; secus autem verò esse, si ex maleficio, aliæ causâ extrinseca oriatur. Quia quod à natura inest, semper esse præsumitur, non autem quod adventit ab extrinseco, nisi oppositum probetur. Ad